

Aleg. 59

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie projektu ustawy
o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem z dnia 22. lutego 1901 L: 13360/01 Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przy drogach publicznych, który odezwą z tej samej daty przesłano również c. k. Prezydium Namiestnictwa.

» Projekt ten jednak nie przyszedł pod obrady Wysokiego Sejmu.

C. k. Prezydium Namiestnictwa wskutek powyższej odezwy udzieliło Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 8. października 1903 L. 12724/pr. reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3. października 1903 L. 52151/02, w którym c. k. Rząd objawia swą opinię o wspomnianym projekcie.

C. k. Rząd, zastrzegając się, że opinia ta nie przesądza ostatecznemu stanowisku Rządu wobec uchwały Wysokiego Sejmu, oświadcza się przeciw objęciu ustawą krajową dróg zostających w administracji państwa, a w szczególności przeciw postanowieniom nakładającym na państwowe zarządy tych dróg takie same obowiązki, jak na zarządy dróg autonomicznych, i domaga się wyłączenia z projektu ustawy tych postanowień. Według powyższego reskryptu zastosowanie postanowień ustawy krajowej do dróg państwowych i nałożenie ustawą krajową na państwową administrację drogową obowiązku do pozytywnych świadczeń nie dałoby się pogodzić z obecnym zakresem kompetencji ustawodawczych, a nadto przyjęcie zobowiązań proponowanych włożyłoby na państwową administrację drogową ciężary, których spełnienie byłoby możliwe tylko w takim razie, gdyby w drodze konstytucyjnej przyznane zostały na ten cel fundusze. Obecnie zaś c. k. Rząd oceniłby nie mógł, czy wydatki połączone z wykonaniem tego nowego zadania dałyby się pokryć ze zwyczajnej dotacji na drogi państwowe.

C. k. Rząd jednak oświadcza gotowość wprowadzenia analogicznych norm w drodze administracyjnej i zgadza się na to, ażeby w ustawie zamieszczono dodatkowe postanowienie, że, o ile chodzi o osoby trzecie, przepisy o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych mają mieć analogiczne zastosowanie w wypadkach, w których drzewa przydrożne miałyby być posadzone wzdłuż dróg rządowych. C. k. Rząd zastrzega przytem, że spory z właścicielami gruntów do drogi przyległych rozstrzygać by miały, o ile chodzi o stosunki wynikłe z obowiązku sadzenia drzew przy drogach rządowych, władze polityczne państwowe w toku instancyj.

Stosownie do powyższych uwag Wydział krajowy poczynił zmiany w projekcie i tak zmieniony projekt przedkłada obecnie Wysokiemu Sejmowi.

W określeniu kompetencyi władz, które mają według niniejszego projektu sprawować orzecznictwo karne, wprowadził Wydział krajowy przepisy analogiczne do obowiązującej ustawy polowej.

Zaprojektowane w tym zarysie ustawy postanowienia o sadzeniu drzew przydrożnych nie obejmują dróg gminnych II. klasy, a to ze względu na okoliczność, że drogi gminne II. klasy są przeważnie nieuregulowane i obsadzanie ich obecnie drzewami byłoby przedwczesnem.

Na podstawie powyższego wywodu wnosi Wydział krajowy:

- 1/. Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony 1/. projekt ustawy o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

***S. Badeni* w. r.**

Sprawozdawca:

***Stanisław Dąbski* w. r.**

Członek Wydziału krajowego.

USTAWA

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o sadzeniu i ochronie
drzew przydrożnych.

Za zgodą Sejmu Meogo Królestwa Galicyi i Lodomeryi
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Ustawa o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych obowiązywać będzie od dnia 1. stycznia roku następującego po jej ogłoszeniu w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych, z którym to dniem utracą moc obowiązującą dotyczące przepisy istniejące, o ile nie zgadzają się z postanowieniami niniejszej ustawy.

Art. II.

Ustawa niniejsza nie obowiązuje w obrębie gminy miasta Lwowa i Krakowa.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

U S T A W A

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wiel-
kiem Księstwem Krakowskiem o sadzeniu i ochronie drzew
przydrożnych.

§. 1.

Wzdłuż wszystkich dróg krajowych, powiatowych, gmin-
nych I. klasy i publicznych dojazdów kolejowych mają być po-
sadzone i utrzymane po obu stronach drogi, a w miejscach, gdzie
szerokość drogi na to nie pozwala, przynajmniej po jednej stro-
nie rzędy drzew.

Wyjątek stanowią części dróg wiodące przez osady gęsto
zabudowane i przez lasy.

Jakie jeszcze inne wyjątki dopuszczalne być mogą ze względu
na położenie i potrzeby drogi i z uwagi na kulturę gruntów są-
siednich, postanowi w każdym poszczególnym wypadku Wydział
krajowy co do dróg pozostających w jego zarządzie, a Wydziały
powiatowe co do wszystkich innych w ustępie 1. wymienionych
dróg.

§. 2.

Drzewa przydrożne sadzone być mają z reguły na burtach
drogi. Tylko w wypadkach, gdzie względy komunikacyjne ten
sposób obsadzania drogi drzewami zupełnie wykluczają, mają
być rzędy drzew przydrożnych umieszczone poza rowami drogi.

W myśl tej zasady postanowią władze, zarządzające drogą,
czy rzędy drzew przy tej drodze mają być posadzone, względnie
uzupełnione na burtach drogi, czy też poza rowami.

§. 3.

1) Obowiązek sadzenia i utrzymywania drzew na burtach
drogi ciąży na władzy zarządzającej drogą.

2) Drzewa poza rowami drogowymi obowiązana jest również
posadzić i utrzymać władza zarządzająca drogą, jeżeli poza ro-
wem drogowym istnieje pas gruntu przydrożnego, będącego wła-
snością drogi, przynajmniej 60 centymetrów szeroki.

3) Gdzie gruntu przydrożnego, będącego własnością drogi
przynajmniej w rozmiarze powyżej podanym niema, obowiązany

jest posadzić i utrzymać drzewa przydrożne właściciel gruntu, przyległego do rowu drogi, w terminie i na miejscach, które oznaczają organa wykonujące zarząd drogi (służba drogowa). Gdyby właściciel gruntu przydrożnego mniemał, że posadzenie drzew w miejscach, oznaczonych przez organa wykonujące zarząd drogi, zagraża kulturze jego gruntu, ma prawo wnieść przedstawienie do Wydziału krajowego w terminie dni 14 od dnia zawiadomienia, o ile grunt jego przylega do drogi będącej w zarządzie kraju, a do Wydziału powiatowego w takim samym terminie, o ile grunt przylega do jednej z innych dróg autonomicznych w §. 1. ustęp 1 wymienionych. Od orzeczenia tych władz nie przysłuży prawo dalszego odwołania.

§. 4.

Gdyby w terminie przez organa wykonujące zarząd drogi oznaczonym, względnie w razie wniesienia przedstawienia w terminie podanym w orzeczeniu wydanem przez władze w §. poprzednim wymienione, właściciel gruntu do polecenia posadzenia drzew przydrożnych się nie zastosował (§. 6.), posadzi zarząd drogi drzewa przydrożne na koszt właściciela gruntu. W ten sam sposób postąpi zarząd drogi w wypadku, gdyby właściciel gruntu przydrożnego nie posadził drzew na miejscu takich drzew, które wskutek polecenia zarządu drogi już raz posadzone zniszczyły lub wycięte zostały. Koszta poniesione przez zarząd drogi na sadzeniu drzew w zastępstwie opornego właściciela gruntu do drogi przyległego wykazane zostaną przez zarząd drogi politycznej władzy powiatowej i ściągnięte od właściciela gruntu w drodze egzekucji politycznej.

W sposobie sadzenia i utrzymywania drzew przydrożnych zastosuje się właściciel gruntu do drogi przyległego do wskazówek, jakich na podstawie przepisów niniejszej ustawy i z nią w związku będącej instrukcyi wykonawczej (§. 18.) udziela mu organa wykonawcze zarządu drogi.

§. 5.

Koszta sadzenia i utrzymania drzew na burtach drogowych i na gruntach będących własnością drogi ponosi:

a) na drogach będących w zarządzie Wydziału krajowego fundusz krajowy, względnie specjalny fundusz budowy lub utrzymania odnośnej drogi;

b) na drogach powiatowych fundusz dróg powiatowych, względnie specjalny fundusz budowy lub utrzymania odnośnej drogi;

e) na drogach gminnych I. klasy powiatowy fundusz dróg gminnych, względnie specjalny fundusz budowy lub utrzymania odnośnej drogi. Wyjątek stanowią drogi gminne I. klasy w miastach objętych ustawą z 13. marca 1889 Dz. ust. kraj. Nr. 24, w których wydatki na ten cel potrzebne pokryte być mają z miejscowego funduszu drogowego (§. 43. ust. drog.).

d) na publicznych dojazdach kolejowych strony konkurujące w stosunku oznaczonym w §. 4., względnie w §. 8. ustawy o publicznych dojazdach kolejowych z 15. kwietnia 1881 Dz. u. kr. Nr. 46 w brzmieniu ustawy z 9. marca 1888 Dz. u. kr. Nr. 38.

Dochody z drzew sadzonych na burtach drogowych i na gruntach będących własnością drogi wpływają do właściwego funduszu drogowego.

§. 6.

Koszta sadzenia i utrzymania drzew na gruntach do drogi przyległych, a nie będących własnością drogi, ponoszą właściciele tych gruntów. Dochody z tych drzew należą do właścicieli gruntów z ograniczeniami, zawartymi w §. 8. niniejszej ustawy.

Władze zarządzające drogą, zatem Wydział krajowy dla dróg w zarządzie kraju będących, a Wydziały powiatowe dla dróg innych autonomicznych w §. 1. ust. 1. wymienionych, mogą ułatwić niezamożnym właścicielom gruntów do drogi przyległych wypełnienie obowiązku posadzenia drzew przydrożnych przez udzielenie bezpłatnie drzewek do sadzenia.

§. 7.

Drzewa przydrożne należy sadzić z reguły w odstępach nie mniejszych, jak 20 metrów od siebie, po obu stronach drogi nie naprzeciw siebie, ale tak, by drzewo z jednej strony drogi i dwa przeciwległe drzewa z drugiej strony drogi tworzyły trójkąt równoramienny. Normalnie sadzić należy drzewa, tak na burtach, jak i poza rowami w odległości 20 centymetrów od krawędzi rowu drogowego, względnie 30 centymetrów od stopy nasypu drogowego. Na wysokich nasypach drogowych sadzić należy drzewa na krawędzi drogi gęsto w odstępach 1·5—2 metrów dla utworzenia ochrony dla przejezdnych. Wzdłuż głębokich wykopów drogowych drzew sadzić nie należy.

W terenie górzystym wzdłuż dróg prowadzących stokiem góry sadzić należy drzewa tylko w jednym rzędzie na burcie drogi przeciwległym od stoku góry. Przy drogach, na których burtach stoją słupy połączeń telegraficznych lub telefonicznych, sadzić można tylko drzewa, których wzrost i kształt koron połączeniom tym nie może przeszkadzać, względnie przez obcinanie gałęzi utrzymać te drzewa w rozmiarach dla tych połączeń nieszkodliwych.

Instrukcyja wykonawcza (§. 18.) do niniejszej ustawy określi szczegółowe przepisy co do rodzaju drzew, jakie przy drogach sadzić należy, sposobów sadzenia i pielęgnowania tych drzew.

§. 8.

Obcinanie gałęzi drzew przydrożnych może być wykonywane tylko w tej mierze, by nie zagrażało dalszemu życiu i rozwojowi drzewa. Właściciel drzewa, posadzonego na gruncie prywatnym do drogi przyległym, jest obowiązany o zamiarze obcięcia gałęzi lub zupełnego wycięcia drzewa przydrożnegoawiadozić służbę drogową (droźnika) z podaniem terminu, kiedy czynność tę wykonać zamierza, tak, by zarząd drogi był w możności wykonania tej czynności przez swe organa skontrolować, przyczem właściciel drzewa winien przy wykonaniu tej czynności zastosować się do poleceń tych organów. Na miejscu wyciętego drzewa musi być w porze najbliższej dla sadzenia drzew odpowiedniej nowo drzewko posadzone.

Zarząd drogi ma prawo obcinać gałęzie na drzewach przydrożnych, chociażby one były posadzone na gruncie obcym, do drogi przyległym, o ile gałęzie te zwieszają się ponad koronę drogi, bez obowiązku zwrotu tych gałęzi lub odszkodowania właścicielowi drzewa. Również liście, owoce lub gałęzie spadłe z takiego drzewa na drogę lub w rów drogowy ma prawo zarząd

drogowy usunąć bez obowiązku zwrotu w naturze lub odszkodowania dla właściciela drzewa.

Drzewo przydrożne spróchniałe lub grożące upadkiem, chociaż posadzone na gruncie obcym do drogi przyległym, ma prawo zarząd drogowy wyciąć, materiał jednak drzewny, jaki to drzewo po wycięciu przedstawia, winien zarząd drogowy pozostawić na terenie przydrożnym, zatem na krawędzi rowu drogowego, do dyspozycji właściciela drzewa do pewnego przez zarząd drogi oznaczyć się mającego terminu. Gdyby w oznaczonym terminie drzewa tego właściciel nie zabrał, zarząd drogi usunie je z terenu przydrożnego bez obowiązku odszkodowania dla właściciela drzewa. Analogiczne prawa przysługują właścicielom gruntów do dróg przyległych w stosunku do zarządów drogowych odnośnie do drzew, któreby były przez zarząd drogi posadzone poza rowami drogowymi na gruntach do drogi należących. Mianowicie właściciel gruntu ma prawo, z zastrzeżeniem jednak poprzedniego powiadomienia służby drogowej (droźnika), obcinać gałęzie na drzewie przez zarząd drogi na gruncie drogowym poza rowem drogi posadzonem, o ile gałęzie te zwieszają się ponad jego gruntami, bez obowiązku zwrotu lub odszkodowania zarządowi drogi za wartość tych gałęzi. Ma prawo i to bez poprzedniego powiadomienia służby drogowej (droźnika) liście, owoce lub gałęzie spadłe z drzewa na jego grunt usunąć bez obowiązku zwrotu w naturze lub odszkodowania dla zarządu drogi. Wreszcie ma prawo drzewo spróchniałe lub grożące upadkiem za poprzednim jednak powiadomieniem służby drogowej (droźnika) wyciąć, przy czym materiał drzewny, jaki to drzewo po wycięciu przedstawia, pozostawić powinien na terenie przydrożnym do dyspozycji zarządu drogi.

§. 9.

Uszkodzenie drzew przydrożnych, które nie powoduje zguby drzewa, jak obcięcie lub obłamanie gałęzi, złamanie lub zabranie palików podpierających drzewo lub innych przyrządów ochronnych, a przy drzewach owocowych oberwanie owocu karane będzie grzywną od 2 do 10 koron.

Wycięcie drzewa lub skaleczenie takie, które powoduje zgubę drzewa, karane będzie grzywną od 4 do 20 koron. Tym samym grzywnom podpadnie i właściciel drzewa, który przy obcinaniu gałęzi lub wycięciu drzewa nie zastosuje się do zastrzeżeń obowiązujących go przy wykonaniu tych czynności w myśl §. 8. niniejszej ustawy.

Grzywny te mają zastosowanie w wypadkach, które nie stanowią cięższego przewinienia i nie podlegają postanowieniom kodeksu karnego.

Prócz grzywny obowiązany będzie szkodnik zapłacić wynagrodzenie szkody, które oznaczają się za każde zupełnie zniszczone drzewo w wysokości 10 koron, a za każdy zniszczony palik lub przyrząd ochronny w wysokości 4 korony. Minimalny ten ustawą niniejszą określony wymiar odszkodowania nie uchyla jednak obowiązku szkodnika do zapłacenia odszkodowania wyższego, jeżeli istotna wartość szkody wyrządzonej przenosi powyżej podane wymiary odszkodowania.

O obowiązku zapłaty i o wysokości wynagrodzenia szkody orzeknie władza, nakładająca grzywnę równocześnie z wydaniem orzeczenia karnego. W orzeczeniu wymienić należy szczegółowo kwoty, jakie przypadają do zapłacenia z tytułu grzywny i z ty-

tulu odszkodowania. Jeżeli poszkodowany żąda wynagrodzenia przynoszącego 30 koron, wtedy w orzeczeniu karnem można mu przyznać tylko wynagrodzenie do 30 koron, a co do reszty wynagrodzenia należy go odesłać do zwyczajnej drogi sądowej.

Za szkody wyrządzone przez dzieci odpowiadają rodzice, za służbę poniżej lat 14 służbodawcy. Za szkody wyrządzone przez zwierzęta odpowiada właściciel lub solidarnie współwłaściciele zwierząt.

§. 10.

W razie niemożności ściągnięcia grzywny, należy ją zamienić na karę aresztu, mianowicie przy grzywnie 10 koron należy wymierzyć za pierwszą koronę sześć godzin aresztu, a za każdą dalszą dwie godziny aresztu, — przy wyższych grzywnach za każde pięć koron dwanaście godzin aresztu, który w ogóle najwyżej rozciągnąć można do dni 14.

§. 11.

Grzywny wpływają do funduszów ubogich gmin, na których terytoryum przekroczenie popełnione zostało, — odszkodowania do funduszu odnośnej drogi, z wyjątkiem odszkodowań za drzewa posadzone na gruncie obcym do drogi przyległym, które to odszkodowanie przypada właścicielowi uszkodzonego drzewa.

§. 12.

Prawo dochodzenia i karania przekroczeń oznaczonych w §. 9. niniejszej ustawy, a popełnionych czy to w gminie, czy na obszarze dworskim, stanowiącym z nią jedną miejscowość, wykonywa w poręczonym zakresie działania naczelnik tejże gminy z dwoma asesorami, zaś w miastach objętych ustawą gminną z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24 i w gminach objętych ustawą gminną z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51 burmistrz, względnie naczelnik gminy.

Jeżeli obwinionym o przekroczenie jest właściciel, albo przełożony obszaru dworskiego, lub jeżeli obwinioną jest jedna z osób do przeprowadzenia dochodzenia i wymiaru kary powołanych, wówczas przeprowadzi postępowanie karne polityczna władza powiatowa.

§. 13.

Do nadzorowania i ochrony drzew przydrożnych obowiązana jest w pierwszym rzędzie służba drogowa, t. j. droźnicy, drogomistrze i konduktorowie drogowi i t. d., następnie organa policji miejscowej i polnej i c. k. żandarmerja.

Organa te zatem mają obowiązek pod odpowiedzialnością służbową donieść dotyczącemu urzędowi o dostrzeżonem uszkodzeniu drzewa przydrożnego.

Każdy zatrzymany przez te organa z powodu przekroczenia przepisów niniejszej ustawy ma być powolnym ich poleceniom pod grozą następstw prawnych nieposłuszeństwa władzy.

Jeżeli organa te przydybią człowieka im nieznanego na uszkodzeniu drzew przydrożnych, a zachodzi obawa, iż nie będzie można pociągnąć go później do odpowiedzialności, powinny

udać się z nim do najbliższego urzędu gminnego (w kierunku drogi jadącego lub idącego), który przeprowadzi dochodzenie i wyda orzeczenie karne podług przepisów §. 12. niniejszej ustawy, chociażby przekroczenie spełnione było na terytoryum innej gminy sąsiedniej.

§. 14.

Od orzeczeń wydanych przez władze gminne według przepisów §. 12. tej ustawy ustęp 1. służy prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej. Rekurs należy wnieść na ręce naczelnika gminy w przeciągu 8 dni, licząc od dnia otrzymania wyroku.

W wypadkach, w których polityczna władza powiatowa jest pierwszą instancją, obowiązują co do rekursu ogólne przepisy.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom niema dalszego rekursu.

Rekursa przeciw decyzjom i orzeczeniom władz i reprezentacyi, wydanym na podstawie innych postanowień niniejszej ustawy, wnoszone być mają w zwykłym toku instancyi w myśl ogólnych w tej mierze istniejących przepisów. Wyjątek stanowi orzeczenie władzy zarządzającej drogą, wydane w myśl §. 3. niniejszej ustawy.

§. 15.

Ustawa niniejsza nie narusza stosunków prawnych, jakie zachodzą co do drzew już istniejących, czy to na burtach drogowych, czy też poza rowami drogowymi. Przepisy jednak niniejszej ustawy, dotyczące ochrony drzew przydrożnych, przepisy karne za uszkodzenia drzew i przepisy ograniczające sposób użytkowania z tych drzew mają zastosowanie i do drzew przydrożnych, posadzonych przed wydaniem niniejszej ustawy i do drzew posadzonych przy wszelkiej kategorii drogach publicznych autonomicznych, zatem i przy drogach gminnych II. klasy.

§. 16.

Ustawa niniejsza nie zmienia ogólnych przepisów o prawie nadzoru władz politycznych państwowych nad wykonywaniem ustaw. Prawomocne uchwały, orzeczenia i zarządzenia, wydane na podstawie tej ustawy, egzekwowane będą na żądanie właściwej władzy autonomicznej przez polityczną władzę powiatową. Wszelkie należitości przypadające wskutek przedsięwzięcia na podstawie niniejszej ustawy środków przymusowych, a nie uiszczone w terminie oznaczonym, ściągnięte będą drogą egzekucyi politycznej.

§. 17.

Postanowienia §. 3. ustęp 3., §§. 6., 8., 9., 10., 11. i 12. mają zastosowanie analogiczne w wypadkach, w których drzewa przydrożne miałyby być posadzone wzdłuż dróg rządowych.

W sprawach z właścicielami gruntów do drogi przyległych co do obowiązków, jakie na nich ciążyą na podstawie powyższych

przepisów ustawy, rozstrzygają, o ile chodzi o stosunki wynikłe z obowiązku sadzenia drzew przy drogach rządowych, władze polityczne państwowe w toku instancyi.

§. 18.

Do ustawy niniejszej wyda polityczna władza krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym instrukcyę wykonawczą.